

Büyük Bayramın Kutlu Olsun

16 ıncı
Yıl..

Memleketi Cumhuriyetin 16 ıncı yılında her yıla nazaran maddi ve manevi bakımlardan daha büyümüş, daha kuvvetlenmiş olarak idrak ediyoruz.

Yazan: ETEM İZZET BENİCE

Bugün gazetemin okuyucu eline geçtiği saatlerde memleketi on altıncı Cumhuriyet Bayramı çoktan başlamış bulunacaktır. Memleketi on altıncı yılda geride bıraktığımız yıllara nazaran maddi ve manevi bakımlardan daha büyümüş, daha kuvvetlenmiş olarak idrak ediyoruz.

Tek eksikliğimiz ve üzüntümüz Ebedi Şef Atatürk'ün aramızda olmamasıdır. Her fani hayatın bir sona bağlanması tesellidir ki, bize de bu boşluğun acısını gidertiyor.

Esasen Atatürk'ün, Türk vatani ve Türk Cumhuriyeti adındaki memnuc varlığı tarihin bütün seyinde kendi yaratıcılığı ve temel vasfını muhafaza edeceği için onun fani ve cismani varlığından başka da hiçbir şey kaybetmiş değiliz. Hele onun fani kayıbmı sonra; onun yerinde ve onun dehasında Milli Şef önünün müsterek ve mümtaz şahsiyetini bulmuş olmamızın milli münevverimize verdiği huzur ve kudret bize hal ve istikbal bakımından ayrıca bir kuvvet kaynağı ifadesi getirmiş bulunmaktadır.

Türk milletinin yaratıcı varlığını bu on altı yıl içinde vücuda getirdiği eserini azametini bizim için ne ifadeye, ne de tasvir imkânı yoktur. Bu yaratıcı ve hedefe varmak için her türlü şart ve kayıt bağından müstağni milletinin azmindeki gayretin hakiki değerini ancak ilerinin tarihi ona verecek; bu on altı yılın on altı asırlık bir ölüme içine sığabilecek harikuladeliğini ve verimini ancak o, nesilden nesile ebediyete kadar anlatıp sürdürecektir. Biz, bir milli bütünlüğün tam gurur ve mazharıyetleri içinde bugün on altıncı Cumhuriyet yılını idrak ederken muhakkak ki, dünyanın bir kısmı da kan ve ateşe boğulmuş bulunuyor. Avrupalıların üç büyük devleti harp halinde ve yine Avrupa bınbir meşgul, kabusu ve karanlık hâdiseye geder. Bu karanlık, kabuslu, meşgul âlem karşısındaki sükun, emniyet, bütünlük ve aydın yolumuzu da hiç şüphesiz rejimimize ve rejimimize hakim olan hususiyete ve enerjiye borçluyuz.

Rejimin kuruluşu günündenberi kendisi için çizdiği harici ve dahili politika yolu ve sistemidir ki, bize bugün bu ferahlığı, bu emniyeti ve istikrarı getirmiş bulunuyor. Ve, yine bu yüzdendir ki, on altıncı yıla hiçbir millette (Devamı 3 üncü sahifede)

Bugün
gazetemiz
8 sahife

4 üncü sahifede

Cumhuriyet Türkiye'si
nasıl kuruldu?İskender F. SERTELLİ
5 inci sahifedeTramvaylar yılda 60
milyon yolcu taşıyor
REŞAD FEYZİ

İki bayram hatırası

Osman Cemal KAYGILI
7 inci sahifedeRumelihisarını Luna
park yapacaklardı
RAHİMİ YAĞIZCumhuriyetin Onaltıncı Yıldönümü
Bayramı bugün Başvekilin radyoda
söyledikleri bir nutukla açıldı

Milli hakimiyeti elinde bulunduran Büyük Millet Meclisimiz ve Cumhuriyetin 16 ıncı yıldönümünü bugün bir nutukla açan Başvekil Dr. Refik Saydam

En büyük bayramımız olan Cumhuriyet bayramı bugün saat 13 ten itibaren başlanmış bulunmaktadır. Başvekilimiz doktor refik saydam saat 13 te Ankara radyosunda söylediği bir nutukla bayramı açmıştır. Memleketin her tarafında olduğu gibi İstanbul da bu mutlu yıldönümü şerefine bayraklar, taklar, vezirler ve çiçeklerle donatılmış, her taraf münevver tezyinatla bezenmiştir. Resmi daireler ve

mektepler saat 13 ten itibaren tatil olmuştur, sabahleyin her okulda muallimler tarafından Cumhuriyet çocuklarına bu bayramın mana ve ehemmiyeti tebarüz ettirilerek 16 yılda yaşadığımız büyük inkılaplar hakkında izahat verilmiştir. Mektepler ve resmi dairelerle bankalar salı sabahına kadar kapalı bulunacaktır.

Bayramın ikinci günü olan yarın sabah şehrimizde büyük resmi

geçide tam saat 11 de başlanacaktır. Bundan önce saat 10 da Vali ve Belediye reisi Vilayette tebrikleri kabul edecek, bilâhare Beyazıt meydanına gelerek kıtaat ve mektepleri teftişten sonra oradaki tribünden resmi geçidi takip edecektir.

Merasim alayı Beyazıt - Sultanahmet - Sirkeci yolüne Taksime kapı (Devamı 3 üncü sahifede)

İtalya da dahil olmak üzere
yeni bir Balkan antantı mı?

İtalyanın Balkan memleketlerindeki yeni siyasî teşebbüsleri siyasî mahafilde alâka ile takip ediliyor

Londra 28 (Hususî) — İngiliz gazeteleri, İtalyanın Balkanlardaki yeni siyasî teşebbüslerini alâka ve dikkatle takip etmektedirler.

Cenubu şarki Avrupasını da içine alan yeni bir Balkan bloku hakkında Romada hazırlanmış olan bir projenin

fîl safhasına intikali için gayret sarfına başlanmıştır.

İtalyanın Sofya sefiri projesi Bulgar Başvekil Kösevanofa bildirmiştir. Kösevanof, projeyi tetkik edeceğini bildirmiştir.

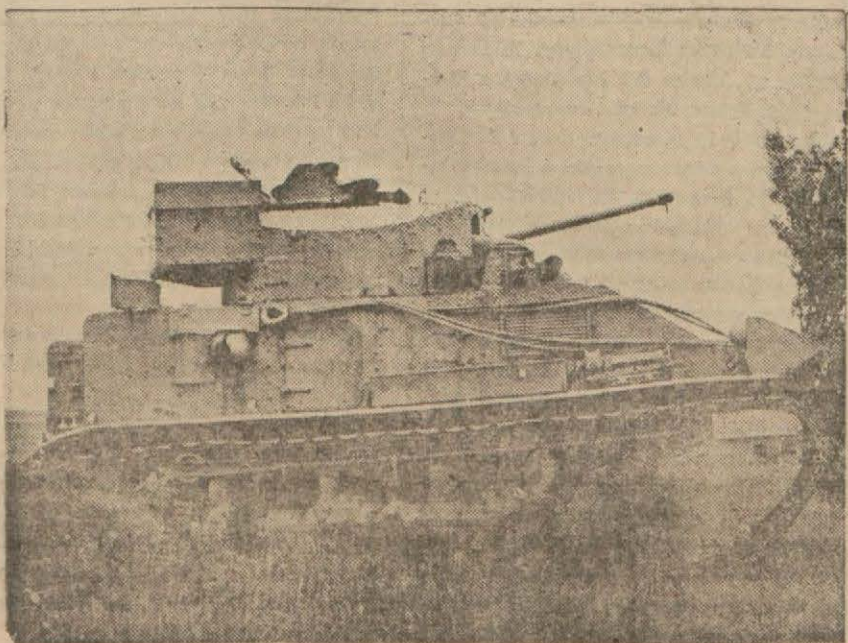
Bazler Nahrithen gazetesine göre, İtalyan sefiri proje hakkında Bulgar

Başvekilinin mütealecası da sormuş ve şayanı memnuniyet bir cevap almıştır.

Deyli Meyl gazetesi, İtalyanın teşebbüsü ile Balkanlarda yeni bir antant yapılması hususunda ilk temaslara vuku bulmakta olduğunu yazmaktadır.

Asker Gözle Cepheler

Majino hattına karşı tanklar

Garp cephesindeki İngiliz tanklarından biri

Almanlar Majino hattına bir taarruz yapabilirler mi? Bugün bir çok kimselerin aklına gelen sual

budur. Alman erkânharbiyesinin, eğer garp cephesinde büyük bir (Devamı 3 üncü sahifede)

RADYOHABERLERİ

Belçika Almanya'yı protesto etti

Londra 28 (Radyo) — Belçika hükümeti 2200 tonluk Suzon vapurunun torpillenmesi üzerine Alman hükümetini protesto etmiştir.

Almanya'da dahili ihtilâl korkusu

Londra 28 (Radyo) — Hitler Almanya'da dahili bir ihtilâli karşılamak için Himler'e yeni emirler vermiştir. Himler, radyo merkezlerine, posta ve telgrafhane binalarına, istasyonlara, köprü başlarına, hükümet merkezlerine mitralyözler koymuştur.

Fransada casuslar

Paris 28 (Radyo) — Fransada Alman casuslarının faaliyeti artmıştır. Şimdiye kadar 11 Alman casusu yakalanmıştır. Bu casusların hemen hepsi başka milletlere mensuptur. Bunların arasında bir Macar muharriri ile çok meşhur bir sinema yıldızının bulunduğu söylenmektedir. (Diğer haberler 3 üncü sahifede)

Almanlar cepheye seksen
fırka tahsis ettiler

Hitlerin kumandanlarla yaptığı son ictimada Amiral-lerin bulunmaması, taarruzun bilhassa İngiltereye tevcih edileceği kanaatini veriyor

Amerika ambargoyu kaldırdı, önümüzdeki hafta
müttefiklere 300 tayyare gönderiyor

Vaşington 28 (A.A.) — Ayan meclisi, silah ambargosunu kaldıran Pittman bütçelik kanununu 30 reye karşı 63 reyle kabul etmiştir.

RUZVELTİN ZAFERİ

Londra 28 (A.A.) — Avam meclisinin kararı bu sabahki gazeteler tarafından hararetle selâmlanmaktadır. Gazeteler haberi muazzam başlıklarla neşrediyorlar.

Deyli Ekspres diyor ki: Amerika müttefiklere silah satacak. Ruzvelt'in bu zaferi, önümüzdeki hafta 300 harp tayyaresinin Amerikadan hareket edeceği demektir.

Aynı gazetenin Newyork muhabiri de şunu yazmaktadır: Ayan meclisi bu kararı beklenmedik bir süratle ve ezelî bir ekseriyetle vermiştir. Bu, Ruzvelt için dehşetli bir zafer ve Almanya için de ağır bir mağlûbiyettir. Ambargonun kaldırılmasının önümüzdeki hafta meclisin meclisinde de kabul edilmesi bekleniyor. Bunun üzerine de Amerikan fabrikaları kendilerine müttefikler tarafından sipariş edilen 6000 tayyare ile 1000 denizaltı takip gemisini yapabileceklerdir.

BELÇİKADAKİ İNTİBA

Büksel 28 (A.A.) — Ayan meclisinin kararı Belçikada derin bir alâka uyandırmıştır.

İlk intiba şudur ki, bu karar muhasamatın başındanberi kaydedilen en mühim hâdisedir ve Ruzvelt için şahsî bir muvaffakiyet teşkil eder. Müttefikler gerek maddeten, gerek manen takviye edilmiş oluyorlar.

Londra 28 (Hususî) — Romadan buraya gelen malûmata göre, Almanlar Holanda hududuna 18 fırka, İsveç hududunda Konstans gölü ve Bâl şehri arasına 12 fırka tahsis etmişlerdir. Garp cephesinin bütün itidamına 75 ilâ 80 Alman fırkası mevcut bulunmaktadır.

(Devamı 3 üncü sahifede)

Atatürk'ün ölüm
yıldönümü

Halkevinde yapılacak
ihtifal programı
tebliğ edildi

Büyük ve Ebedî Şefimiz Atatürk'ün ölümüne tesadüf eden 10 teşrinisi günü Halkevinde yapılacak olan ihtifale ait program da dün Halkevlerine gönderilmiştir.

O gün bütün Halkevlerinde merasime tam saat 9.05 te başlanacaktır. Bilâhare Eminönü Halkevindekiler Sarayburnundaki Atatürk heykelini, Beyoğlundakiler de Taksim abidesini ziyaret edeceklerdir.

KISACA

Sıra Çerkes Etemle
kolcu Haydara geldi

Bir gazetenin bütün işi ve gücü galiba mazi ve onun izleri üzerinde eylemek oluyor. İnkılabın bir silindir gibi üzerinden geçtiği hatıra ve şahsiyetleri tazelemek, uyandırmak, meşguliyet mevzuu yapmak merakı nereden gelir bu cerideye bilmiyoruz.

Şair Mehmed Akif, lâiklik, Tevfik Fikret mevzuları ve bunların dini şahsiyetlerinin araştırılması mevzuları gibi, şimdi sıra Rıza Tevfik röportajlarında.

Bunu Rıza Tevfik'in dini mesleki, şahsiyeti, nefesleri gibi bir anket takip edecek mi, etmiyecek mi bilmiyoruz? Yalnız içimizde doğan bir his var ki; galiba, yakında Çerkes Etem veya Kolcu Haydarla da görüşmeyi mübah ve gazetecilik muvaffakiyeti sayacaklar!

Cephede tarassut varifesinde Fransız askerleri

Makineye
Verirken:Finlandiya Sovyet
taleplerine razı

Helsinki 28 (A.A.) — Başvekil ile Maliye Nazırı, dün Moskovadan dönen Finlandiya murahas heyetile birlikte Sovyet tekliflerini tetkik etmişlerdir.

Öğrenildiğine göre bugün siyasî liderlerin iştirakile bir içtima ak-

İyi haber alan mahfillerde hâkim olan kanaate göre her ne kadar Sovyet talepleri bir dereceye kadar arazi meselelerle alâkadar ise de bu talepler, Finlandiyanın hâkimiyetini ve tamamiyetini tehlikeye düşürecek mahiyette değildir.

Portekizde bir ihtilâl teşebbüsü

La Paz 28 (A.A.) — Eski Reiscumhur namzedi ve ordu başkumandanı General Bilbao, ihtilâl çıkarmak teşebbüsünde bulunduğu için neşyedirilmiştir.

Bu komplonun meydana çık-

rilması neticesinde hükümet, yevmiyelerinin artırılması için bugün amele tarafından yapılacak olan nümayişe mâni olmak üzere bütün Bolıvyada örfi idare ilân etmiştir.

Vilnoda örfi idare ilân edildi

Kaunas 28 (A.A.) — Litvanya kütahları dün öğleden sonra Vilno'ya girmişlerdir. Sovyet kütahları şehirden 5 kilometre uzak bir mesafeye kadar gitmişlerdir.

Vilno'da örfi idare ilân edilmiştir. Halkın elinde bulunan bütün silahlar 24 saat zarfında hükümete teslim edilecektir.

(Diğer Telgraflar 3 üncü Sayfamızdadır)

ÇERÇEVE

Tâbir avcıları

Hiçbir şey bilmeden yalnız tâbir bilen insanlar vardır. Dünya der, dünyayı, insan der, insanı, cemiyet der, cemiyeti bilmezler. Kaldı ki bunlar yine masum lügatler. Her gün, herkesin kullandığı soydan.

Asıl tâbirler, çok defa bu kelimelerin açık göz bir şekilde tokumasından, yahut o tokuşmaya muadil, yepyeni bir kelime halinde fıskırmasından doğar.

Nasıl milyon adeğini, biri bir milyon kere saymaksızın tek nefeste ifade edersek, milyonluk fikir cüzümleri de tek tâbir içinde özetlemiştir oluruz. Bu bakımdan tâbirler bize, riyaî bir icapla lâzımdır. Evet amma, milyon tâbirini kullanmak hakkı, nasıl bir adedinden milyona kadar sayabilecek hale gelmeden bize verilmezse, gırtlı bir vâkıya ait herhangi bir tâbire dil uzatmak salâhiyeti de, onun bütün delâletini fethetmiş olmadan verilmemek ictiza etmez mi?

Ne gezer! Tâbir avcıları, deli pöteki sayar gibi başkasının saydığı milyonları bir hamlede cebine atan açık gözlerdir. (Karl Marks), ferdi sermayeden proleterin çektiğine karşılık, açık gözlük sermayesi yüzünden fikir içişinin çektiğini bilseydi, utanırdı.

Her gece ve her barda mutlaka bir şark dansı numarası vardır. Bir de olduğu yerde ve öz sırları içinde uyuyan hakiki şark! İşte tâbir avcılarının fikri kıymetle hakikat arasındaki mukayese!

İspirizma masalarının (ruhu habis) i şivesile konuşan bu açık gözler için yeryüzündeki bozuk müvazene şartları ne bulunmaz fırsat!

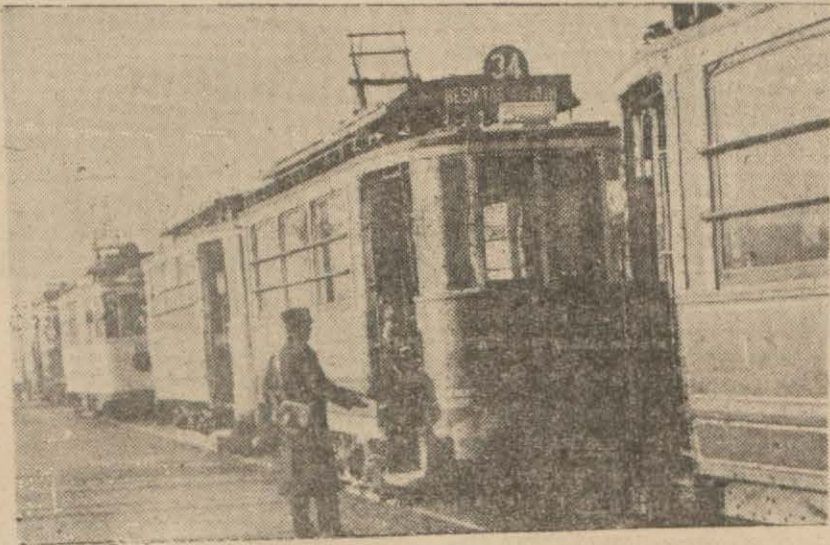
NECİB FAZIL KISAKÜREK

İstanbulun dertlerinden

Tramvaylar yılda 60 milyon yolcu taşıyor

Bugünkü hal halk için bir büyük sıkıntı ve ıztıraptır.

Yazan: REŞAD FEYZİ

Ekseri tramvaylar birbiri arkasında uzun müddet beklerler

İstanbul tramvay meselesini hal etmek, böyle çetin bir davadır. En geller çoktur. Fakat, buna rağmen, nihayet, kıyamete kadar halka bu sıkıntıyı çekirmek yolu elbette doğru değildir. Binaenaleyh, bu davamın en müsnet ve acil tedbirini bir an evvel düşünmek ve ilk imkân halinde de tatbikine geçmek lazımdır.

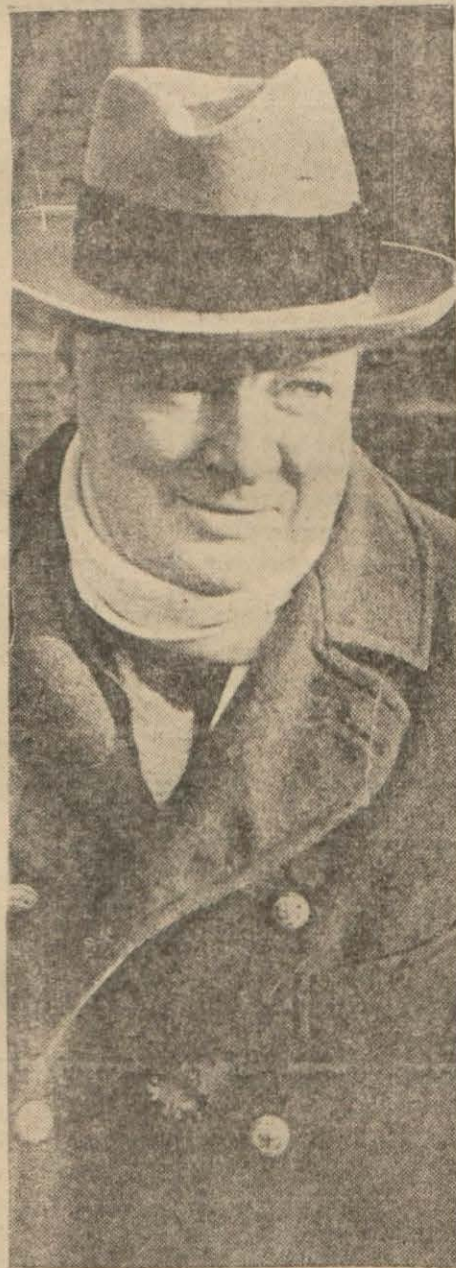
Belediye'nin, bu kanaatinin aksi ne bir kanaat sahibi olduğunu asla zan etmiyoruz. Onun içindir ki, tramvay işkencesinin sona ereceği zamanın yakın olduğunu ümit ediyoruz.

Çörçil'in gençlik hatıralarından bazıları

Bu hatıralarile İngiliz devlet adamını daha iyi tanıyabiliriz

İngilterenin mecburi askerliği kabul etmesinde aml olanların başında Eden, Dufflooper, Amery ve bilhassa Winston Churchill gelir.

Bu sonuncusu, yaşlıca olmakla be-

Çörçil

haber büyük bir zekâ ve görüş sahibi, yüksek bir hatip, sözlerini ve fikrini hep açık söylemekten çekinmiyecek derecede cesurdu. Hayatı meclislerinin müdafası için mücadelelerle geçmiştir.

Vinston Churchill harbiye ve gazetecilik mektebinde tecrübelerini, tahsilini bitirdi ve siyasi sahaya atıldı. Mükemmel bir sportmen olan bu İngiliz asilzadesi aynı zamanda bir polo ve yüzme şampiyonudur.

Sanhurst askeri enstitüsünde tahsilini ikmal ettikten sonra Kuba'da, İspanyolları Amerika asilleri olan muharebelerine iştirak etti. Hindistan'da, Afganistan hududundaki yüksek dağlarda, meşhur Hiber geçidi civarında taburu ile beraber harbettir.

Az sonra Churchill, Mısırda Nil kenarlarında Lord Klenor ordusu ile beraber görülür. Klenor, 2 Eylül 1893 de

Amerikada hakimlerin nezaketi

Amerikada hakimler, belediye meclisi azaları gibi halk tarafından intihap olunur. Bu sebeple hakimler, maznulara karşı büyük bir nezaketle muamele ederler. İşte buna bir misal:

«Bay maznun, lütfen ayağa kalkar mısınız? Bu, formalite iktizasıdır. Yoksa sizi ayakta tutarak rahatsız etmek istemeyiz. İşte buna bir misal:

«Şimdi soracağım suallere lütfen cevap vermenizi rica edeceğim. Cinayet denilen bir cürümlerle itiham olunuyorsunuz. Ben şahsan, böyle bir cürüm ika etmiş olduğunuzu ihtimal vermiyorum. Fakat, büyük bir teessüfle söylemek mecburiyetindeyim ki jüri heyeti sizin katil olduğunuzu kanıtlar ve salben idamınızı istiyor. Buna karşı koymak elimde değil. Binaenaleyh asılacakınız...

«Rica edrim, oturunuz. Metin olunuz ve lütfen hangi gün, hangi saatte asılmak istediğinizi söyleyiniz?..»

Nezaketin bu kadarı biraz fazla değil mi?..

Bir İngiliz kızına Bir Alman kadını

Bu resimdeki kız on dokuz yaşlarında ve Enid Syson isiminde bir İngiliz kızıdır. Fakat Almanyaya

gitti, harp çıkınca orada kalarak memleketine dönememiştir. Kızın anası babası Almanyaya hiçbir suretle mektup göndererek ondan bir haber alamıyorlar. İngiltere hükümeti İngiltere'de kalan bir Alman kadınının memleketine gitmesine müsaade edecek, Alman hükümetinden de bu kızın gönderilmesi istenecektir. İngilizlerin Almanyadaki işlerini şimdi Berlin'deki Amerika sefiri görmekte-dir. Sefir bu işle meşgul oluyormuş.

DOKTORUN ÖĞÜTLERİ

Güneş çarpması

Güneş çarpmasından veya sıcak şiddetinden ileri gelen baygınlıkları tedavi kolaydır.

Hastayı gölgelik bir yere yatırarak, yakasının ve göğsünün düğmelerini çözmeli. Yüzüne ve göğsüne soğuk su ile ıslatılmalı bir bez sürmeli. Bir şeker parçasına bir damla eter damlatıp emdirmeli. Güneşin cilt üzerinde bıraktığı kırmızılıklar, tıpkı yanıklar gibi tedavi olunur.

Diken batması

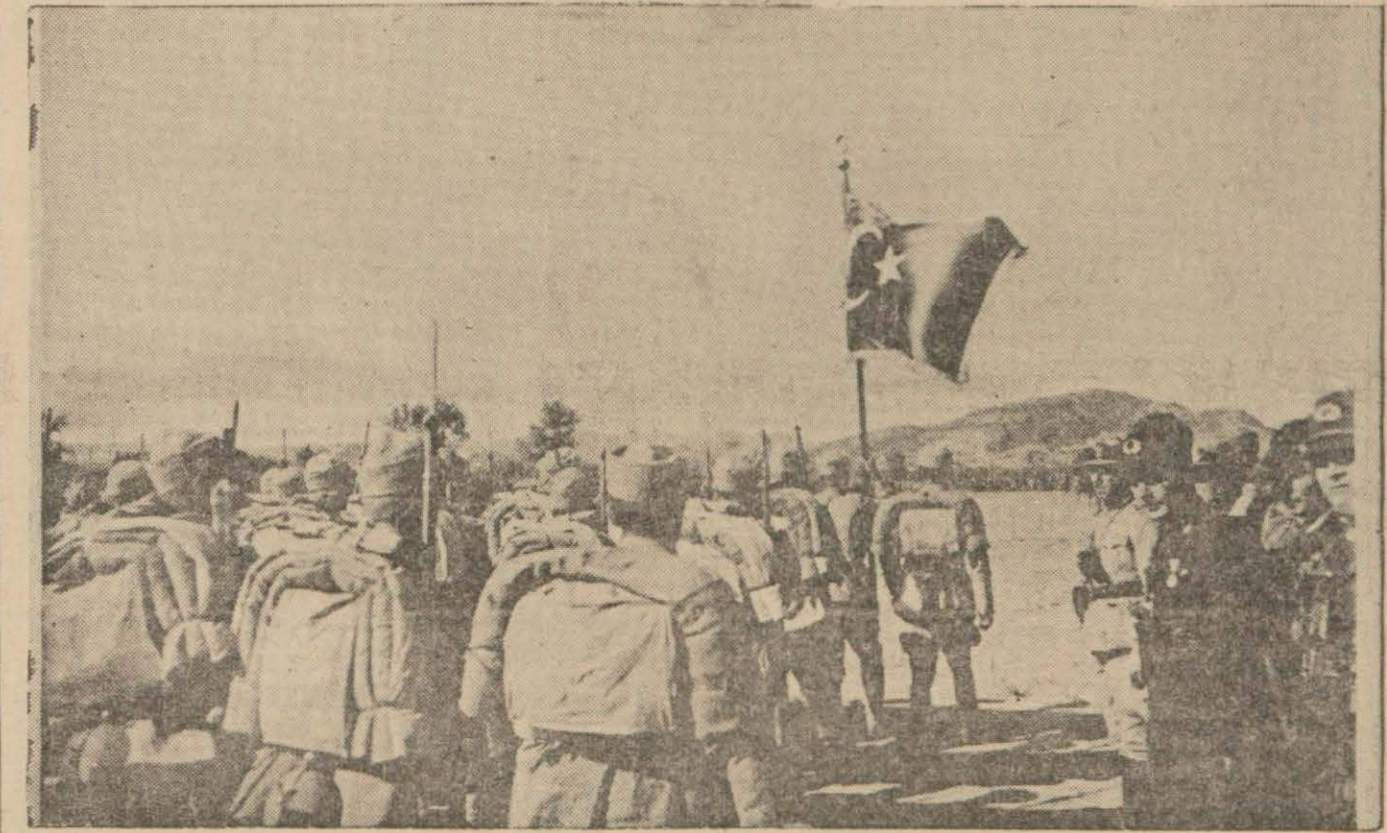
Hemen çıkarmalı. Eğer ucu görünüyorsa bir pens ile tutulur veya bir iğne ucile çıkarılır. Ya da, ispiro ile silinmiş veya yakılmış bir çakı ile hafifce kesilir, kanatılır. Batan diken, kıymık ve yonganın pis olması iltihaba sebep olur. Bunun önünü almak için bir damla tentürdiyot sürmeli, hafif pansıman yapmalı. Eğer bîlâhare kırmızılık görülür veya zonklamaya başlarsa sıcak suda banyo etmeli.

mi bir ziyafette karşılaşıyor. Ta-bii suvarı Çörçil'i tanıyıyor. Eski gazete muhabiri, zirhlî tren hâdisesini anlatıyor. Bu zabıt, bîlâhare İngiliz dostu olan Boer Generali Bots'dır.

Çörçil, gençlik hatıralarına kitap şeklinde neşretmiştir.

İki bayram hatırası

— Sevaptır, yahu şunu kucağına aliver
— Bakın, bakın bizim Sevinç geçiyor

Cumhuriyet ordusunun kahraman erleri başta sancak geçerken..

Yazan: OSMAN CEMAL

Bayramlar, seyrânlar, hele böyle, bütün memleketi baştan başa, sevinçle, heyecanla yerinden oynatan büyük bayramların insanı ne unutulmaz hatıraları vardır. Yarın on altıncı kutlu bayramımız Cumhuriyet bayramımızdan ikisine ait, işte size iki hatıra:

Ya ikinci, yahut üçüncü yılı tes't ediyorduk. sevinç ve heyecanla koca İstanbul, baştan başa ayaklanmıştı. Sabahın, daha saat yedisinde, Fatihle Beyazıt arası, kalabalıktan sınırsız tişkanmış, büyük geçit resmini görmek

İçin karanlıkta evlerinden fırlamış olan halk, artık arka sokaklara saparak oradan Beyazıt çıkmanın bir yolunu bulmaya canlanıyorlardı. Sarayhanesinin Horhota sapan tarafından yükülice bir insan akıntısı ile ben de o tarafa yollanmış ve neden sonra, yine aynı akıntının daha kuvvetli ile Kaskanın arka sokaklarından geçerek kendimi Beyazıtın bir köşesinde bulabilmişim.

Açık derizlerde Alman kruvazörleri

1914 deniz harbinin hatırlarda kalan bazı canlı safhaları

1 Eylül 1914 te İngiltere, Şili sahilinde ve Koranel açıklarında büyük bir mağlubiyete uğramıştı.

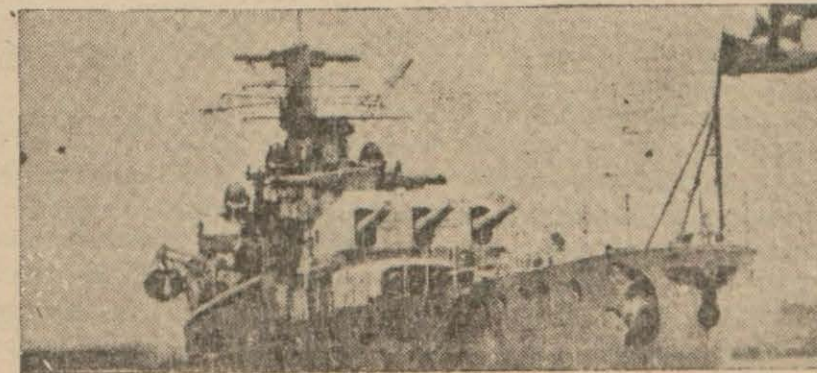
O gün, Amiral Fon Spee'nin kumandasında bulunan Alman hafif kruvazörlerinden mükemmel bir filo, İngiliz Amiralı Gradok'un kumandasında ettiği filoyu dağıtmış ve iki kruvazörü batırmıştı. Bunlar arasında Amiral gemisi Good Hope bulunuyordu. Gemini kahraman şefi ve bütün mürettebatı da bulunuyordu. Yalnız Glasgow hafif kruvazörü ile Otranta adlı bir muavin kruvazör kurtulmuştu mu vaffak olmuştu.

İngiliz tarihçilerine göre bu mağlubiyette amirallığın ve bilhassa Sör John İrving'in büyük bir mesuliyet hissesi vardır.

pan gemilerdi. Halbuki iki İngiliz harp zırhlısının tonajları 17,250 ton ve sür'atleri de saatte 30 mil idi. 305'erlik 8 topları vardı. Buna karşı mukabele için Almanların 210 arlık ancak 8 topu bulunuyordu.

Alman amirali, İngiliz gemilerle hanbe mecbur kalırsa mağlup olacağına emin bulunuyordu. Az sonra, Almanlar Bahriye Nezaretinden derhal Alman sularına dönmek emrini aldı.

Fon Spee'nin kumandasında Scharnhorst ve Gneissno büyük zırhlılarından başka üç hafif kruvazör daha vardı: Dresden, Laypçik ve Nürenberg...

Koronel'in battığı haberini ve -ren telgraf, 4 teşrin 1914 te Bahriye nezaretinde bir bomba gibi patladı. Ve aynı gece Lord Fisherin kumandasına verilen bir filo ile mukabeleye karar verildi.

Amiral Korodok, kendisinden daha kuvvetli bir kuvvet karşısında mağlup olmuştu. Bunun intikamı her halde alınacaktı. Lord Fisher ana filodan iki safi harp gemisinin verilmesini istedi. Bahriye Nezaret-i, 4 soteşinde Amiral Jeliko-ya şu telgrafi gönderdi: «İncele ve İnflecible zırhlılarında derhal hareketleri emri verilmişti ve Amiral Stuarde, intikam seferi kumandasına tayin olmuştur.»

Bunu haber alan Alman amirali Fon Spee büyük bir endişeye düşmüştü. Çünkü kumandasında bulunan Scharnhorst'le Gneissnau 11,420 tonluk ve saatte 23 mil ya-

Bahriye nezaretinden aldığı emir üzerine Şili sahilini takiben Harn burnunu dönmeyi oradan memleketine gitmekle kararlaştırdı. 6 ilkkânunda Barren adasına uğradı, ihtiyat kömür alıyordu. Bu ada, Ter dö Fö'nün nihayetinde bulunuyordu. Kömürlerin tahmil pek müşkül oldu. Amiral Fon Spee maiyetindeki zabıtların ısrarlarına rağmen pek yakında bulunan Falkland adalarına taarruz ve telsiz istasyonunu Forstanley İn-giliz üssübahrisini tahribe karar verdi.

İngilizlerin intikam filosu 12 saat evvel bu limana gelmişti. Fon Spee bundan haberdar değildi. Sturde, 7 ilkkânun sabahı Porstanley limanına girmişti ve derhal kömür alınması emrini vermişti. Ertesi günü, Fon Spee'den aldıkları emir üzerine İngiliz üssü

(Devamı 7 inci sahifede)

Aradan saatler geçtiği halde, orada, âdetâ mihlanmış olduğum bir köşe -cikten kendime ufak bir yer bulup bir tarafa kumldıyamamış ve geçit resmini oradan seyre başlamışım. Bulduğum yer, biraz yükseğe bir dükkan önü gibi bir yerdi.

Alayı görmek için, sağında solunda önümde, arkamdaki genç, fıtıyar, kadim, erkek, çocuk çocuk birbirini yiyor, kıyamet koparıyorlardı.

Boruların ağzından meserretle karışık celâdet fışkıran mızıkaların, o kök -lere çıkan yürüyüş havaları arasında, yanbaşından ve ayaklarımdan dibinden kulağıma, ince ve aklı bir feryat, körpe bir ağlama sesi geldi. Bir de ne bakayım, anasının, elinden tuttuğu küçük bir yavrucağın ayağına mı basmışlar, ne yapmışlar, yavru -cuk onun için ciyak ciyak bağırıyor -yor mu? Tabii, bu vaziyette ağlayan yavruyu oradan güçlükle kurtardık. Kurtardık amma bunu şimdi ne yapacaklık Anasının öteki elinde, ondan daha küçük bir başka yavru ve kucağında da bir süt kuzusu daha vardı. Biri arkadan bana seslendi:

— Sevaptır yahu, şuncağı biraz kucağına aliver!

Yarım geriye dönersek: — Sevapsa dedim, sen alsana... — Benim var bir tane kucağımda, bir tane de elimde!

Baktım, hakikaten de öyle idi, adamağın dediği doğru idi. Orada bulunan diğer kadın ve erkeklerin de çoğu bu tarzda alayı seyrediyorlardı, yani hemen hepsinin hem ellerinde, hem kucaklarında birer, ikişer çocuk vardı. İki adım ilerimdeki bir fıtıyar hatun da dayanamayıp bana yalvardı:

— Aliver oklumu, aliver kucağına yavrucağı sevaptır!

Artık ne yapabiliriz? Caresiz öyle yaptım, bu üç, dört yaşındaki ipek saçlı, mavî kızıya kucağıma alı -verdim ve bütün alay geçip, geçenlerin sonu gelinceye kadar ona geçit resmini seyrettirdim.

Şimdi siz diyebilirsiniz ki: — Bunlar olagan şeyler yahu, bunun unutulmaz bir hatıra olması ne-resinde?

Acele etmeyin, işin alt taraf var. Bu dediğim mesele Cumhuriyet bayramının ya ikinci, ya üçüncü seneli devriyesinde olmuştur. Şimdi, bunun bir de ikinci kısmı, yahut ikinci perdesi var ki, siz, asıl onu dinleyin!

Yine ya on ikinci, yahut on üçüncü Cumhuriyet bayramı idi. Beyazıtta geçit resmi başlarken çok sıkı ve hızlı bir yağmur başlamış ve herkes o yağmurlar altında yine aynı sevinç, aynı heyecan ile geçit resmini, hem de sırsıklam bir halde seyre koymuştu. Biz o gün kadın erkek birkaç kişi, alayı Çarşıkapıya yakın yüksek setlerin birini üzerinden seyrediyorduk. Tabii yanımızda da başka seyirciler, aileler vardı. Bir aralık ve yağmurların en şiddetli bir zamanında mektepler geçerken yanımızdaki yaşlıca kadınlardan biri, kendi yanındakilere elyle, geçenlerden bir kız işaret ederek:

— Bakın, bakın, bakın dedi, bizim Sevinç geçiyor, bizim Sevinç geçiyor. Ötekiler, hep birden gülerken o tarafa bakarken beriki sözlerine şunları ilâve etti:

— Hay seni yaradana kurban olayım, yayrum!

Sonra yine onlara dönersek: — Hani hatırlarsınız ya, ikinci yıl mıydı, üçüncü yıl mıydı, neydi, yavrucağın henüz üç, dört yaşında iken Beyazıtta kalabalığın arasında eziliyordu da hayır sahibi adamağın bir kucağına alıp onu hem ezilmekten kurtarmış, hem de kendisine, sonuna kadar alayı seyrettirmişti.

İşte size bayram, seyrân gibi sevinç günlerinin kolay kolay unutulmaz hatıralarından biri...

